

กฎหมายที่ประชาชนควรรู้

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาชนโดยทั่วไปจะต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายอย่างเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น เพื่ออำนวยความสะดวก รักษาสิทธิ ตลอดจนรักษาผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ ประชาชนจึงมีความจำเป็นต้องทราบกฎหมายบางอย่าง ดังนี้

๑.กฎหมายเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร

การแจ้งเกิด

๑.กรณีเด็กเกิดในโรงพยาบาล สถานีอนามัยหรือสถานพยาบาลต่างๆ ผู้ทำคลอดจะต้องออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ให้ไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ในการแจ้งเกิด โดยจะต้องทำการแจ้งการเกิดภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่เด็กเกิดและผู้ที่มีหน้าที่แจ้งการเกิดของเด็กนั้น ได้แก่

๑.หัวหน้าของโรงพยาบาล สถานีอนามัยหรือสถานพยาบาลนั้นซึ่งอยู่ในฐานะเจ้าบ้านแล้วแต่กรณี

๒.บิดาของเด็กที่เกิด

๓.มารดาของเด็กที่เกิด

สถานที่แจ้งเกิด ถ้าโรงพยาบาล สถานีอนามัยหรือสถานพยาบาลที่เด็กเกิดนั้นตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ให้แจ้งการเกิดที่งานทะเบียนในเขตเทศบาลนั้น แต่ถ้าตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ให้ไปแจ้งการเกิดที่สำนักงานทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอที่ตั้งอยู่ในเขตท้องถื่นนั้น

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดงด้วย

๑.บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่ไปแจ้งเกิด

๒.หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ที่โรงพยาบาล สถานีอนามัยหรือสถานพยาบาลที่เด็กเกิดออกให้

๓.สำเนาทะเบียนบ้านที่จะเพิ่มชื่อเด็กเข้าไป

๒.กรณีเด็กเกิดนอกสถานพยาบาล

๒.๑ กรณีเด็กเกิดในบ้าน เช่น บ้านของบิดา มารดาหรือญาติพี่น้อง ฯลฯ บุคคลผู้มี

หน้าที่แจ้งการเกิดของเด็ก คือ เจ้าของบ้านที่เด็กเกิดหรือบิดามารดาของเด็กที่เกิด โดยจะต้องแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันเด็กเกิด

ถ้าบ้านที่เด็กเกิดอยู่ในเขตท้องที่ของที่ว่าการอำเภอ ให้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านที่เด็กเกิด โดยผู้ใหญ่บ้านจะออกหลักฐานใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.๑ ตอนหน้า) ให้เป็นหลักฐาน เมื่อได้รับใบแจ้งการเกิดแล้วจะต้องนำหลักฐานดังกล่าวไปแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อขอให้ออกใบเกิดหรือสูติบัตร หากผู้แจ้งสะดวกที่จะไปแจ้งการเกิดของเด็กที่งานทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ โดยไม่แจ้งกับผู้ใหญ่บ้านก็สามารถทำได้เช่นกัน

ถ้าบ้านที่เด็กเกิดอยู่ในเขตท้องที่ของเทศบาล ให้ผู้แจ้งไปแจ้งการเกิดของเด็กที่งานทะเบียนในเขตเทศบาลที่เด็กเกิดนั้น ซึ่งกรณีนี้จะไม่มีการออกใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.๑ ตอนหน้า)

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งการเกิด

๒. ใบรับแจ้งการเกิด (ท.ร.๑ ตอนหน้า) ที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ (ถ้ามี)

๓. สำเนาทะเบียนบ้านที่จะเพิ่มชื่อเด็กเข้าไป

๔. พยานบุคคลที่รู้เห็นการเกิดของเด็ก เช่น หมอตำแย เพื่อนบ้าน เป็นต้น

๒.๑ กรณีเด็กเกิดนอกบ้าน เช่น บนรถโดยสาร ที่ศาลาข้างทาง บนรถแท็กซี่ เป็นต้น ผู้ที่มีหน้าที่แจ้งการเกิดของเด็ก คือ บิดาหรือมารดาของเด็กที่เกิด กรณีนี้จะต้องแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่เด็กเกิดเช่นกัน แต่หากมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถไปแจ้งการเกิดได้ภายในเวলাกำหนด ก็สามารถขยายเวลาการแจ้งเกิดได้ไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่เด็กเกิด โดยวิธีการแจ้งเกิดและหลักฐานที่จะต้องนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีเด็กเกิดในบ้าน

ข้อควรรู้

๑. หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ที่โรงพยาบาลออกให้ นั้น รวมทั้งใบรับแจ้งเกิด (ท.ร.๑ ส่วนหน้า) ที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ นั้น ไม่ใช่ใบเกิดหรือสูติบัตร

๒. เด็กที่เกิดในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นบุตรของคนไทยหรือคนต่างด้าว สามารถจะไปแจ้งเกิดและมีสิทธิจะได้รับหลักฐานการเกิด

๓. การรับแจ้งการเกิดและการออกใบสูติบัตรหรือใบเกิด ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๔. การไม่ไปแจ้งการเกิดของเด็กภายในกำหนด ๑๕ วันนับแต่วันที่เด็กเกิด เป็นความผิดตามกฎหมายมีโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

๕. ในการแจ้งการเกิดของเด็กจะต้องแจ้งชื่อเด็กไปในคราวเดียวกันด้วย เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้จดบันทึกลงไปในใบสูติบัตรหรือใบเกิด

การแจ้งตาย

๑. กรณีตายในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลต่างๆ ผู้รักษาก่อนตายจะต้องออกหนังสือรับรองการตาย (ท.ร.๔/๑) ให้ไว้เป็นหลักฐานเพื่อใช้ในการแจ้งตายและต้องแจ้งภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่บุคคลนั้นตาย โดยบุคคลผู้มีหน้าที่ในการแจ้งตายในกรณีนี้ได้แก่ หัวหน้าของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลนั้นซึ่งอยู่ในฐานะเจ้าบ้านแล้วแต่กรณี หรือบุคคลที่เจ้าบ้านมอบหมายให้แจ้งการตายแทน

ถ้าโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคนตายนั้นตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ให้แจ้งการตายที่งานทะเบียนของสำนักเทศบาลในท้องที่นั้นๆ แต่ถ้าตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล ให้แจ้งการตายที่งานทะเบียนที่ว่าการอำเภอในเขตท้องที่นั้นๆ

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งการตายหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายการแจ้งนั้น

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ตาย (ถ้ามี)

๓. หนังสือรับรองการตาย (ท.ร.๔/๑) ที่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลออกให้

๔. สำเนาทะเบียนบ้านที่ผู้ตายมีชื่ออยู่ (ถ้ามี)

๒. กรณีคนตายนอกสถานพยาบาล

๒.๑ กรณีคนตายในบ้าน เช่น บ้านของคนตายเอง บ้านญาติพี่น้อง บ้านเพื่อนบ้าน ในโรงงานหรือสถานประกอบการต่างๆ กรณีนี้จะต้องแจ้งภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาที่พบศพ โดยบุคคลผู้มีหน้าที่แจ้งการตาย ได้แก่ เจ้าบ้านที่มีคนตาย ผู้พบศพ(กรณีไม่มีเจ้าบ้าน) หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้แจ้งการตายแทน

ถ้าบ้านที่คนตายอยู่ในเขตท้องที่ที่ว่าการอำเภอ ให้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านที่มีคนตายหรือพบศพ โดยผู้ใหญ่บ้านจะออกหลักฐานรับแจ้งการตาย (ท.ร.๔ ตอนหน้า) ให้ไว้เป็นหลักฐาน เมื่อได้รับใบรับแจ้งการตายแล้ว เจ้าบ้านหรือผู้พบศพจะต้องนำหลักฐานดังกล่าวไปแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อขอให้ออกใบตายหรือใบมรณบัตร

ถ้าบ้านที่คนตายอยู่ในเขตท้องที่เทศบาล ให้ไปแจ้งการตายที่งานทะเบียนของสำนักงานเขตเทศบาลที่มีคนตายหรือพบศพนั้น กรณีนี้จะไม่มีการออกใบรับแจ้งการตาย (ท.ร.๔ ตอนหน้า)

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งการตายหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของคนตาย (ถ้ามี)

๓. ใบรับแจ้งการตาย (ท.ร.๔ ตอนหน้า) ที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ (ถ้ามี)

๔. สำเนาทะเบียนบ้านที่คนตายมีชื่ออยู่ (ถ้ามี)

๕. พยานบุคคลที่รู้เห็นการตายหรือพบศพ เช่น เพื่อนบ้าน

๒.๒ กรณีคนตายนอกบ้าน เช่น ตายที่ศาลาพักผู้โดยสาร บนรถยนต์ ห้างนา ตามป่าเขา เป็นต้น ผู้ที่มีหน้าที่ต้องแจ้งการตาย ได้แก่ บุคคลที่ไปพบผู้ตายในขณะที่เกิดเหตุหรือผู้พบศพ โดยวิธีแจ้งการตายและหลักฐานในการแจ้งนั้น ให้ใช้เช่นเดียวกับกรณีคนตายในบ้าน

การแจ้งย้ายที่อยู่

การแจ้งย้ายออกจากบ้าน จะต้องแจ้งการย้ายออกต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ย้ายออกจากบ้าน โดยผู้มีหน้าที่แจ้งย้าย คือ เจ้าบ้านของบ้านที่มีคนย้ายออกหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้านให้แจ้งการย้ายแทน

ถ้าบ้านที่คนย้ายออกอยู่ในเขตท้องที่ที่ว่าการอำเภอ ให้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านที่บ้านหลังนั้นตั้งอยู่ โดยผู้ใหญ่บ้านจะออกหลักฐานใบรับแจ้งย้ายที่อยู่ (ท.ร.๖ ตอนหน้า) ให้เป็นหลักฐาน จากนั้นเจ้าบ้านจะต้องนำหลักฐานดังกล่าวไปแจ้งต่อนายทะเบียนที่สำนักงานทะเบียนอำเภอเพื่อขอออกใบแจ้งย้ายที่อยู่ แต่หากเจ้าบ้านสามารถที่จะไปแจ้งการย้ายออกที่งานทะเบียนของที่ว่าการอำเภอได้โดยตรงโดยไม่ทำการแจ้งกับผู้ใหญ่บ้านเลยก็ได้ โดยเมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการย้ายแล้วจะออกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ ตอน ๑ และตอน ๒ ให้เป็นหลักฐาน เพื่อนำไปแจ้งย้ายเข้าบ้านหลังที่ไปอาศัยอยู่ใหม่

ถ้าบ้านที่คนย้ายออกอยู่ในเขตท้องที่เทศบาล สามารถไปแจ้งย้ายออกที่งานทะเบียนในสำนักงานเขตเทศบาลนั้นได้ กรณีนี้จะไม่มีหลักฐานใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร.๖ ตอนหน้า)

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวของเจ้าบ้านหรือของผู้ที่ได้รับมอบหมาย
๒. บัตรประจำตัวของคนที่ย้ายออก
๓. ใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร.๖ ตอนหน้า) ที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ (ถ้ามี)
๔. สำเนาทะเบียนบ้านที่คนย้ายออกมีชื่ออยู่

การแจ้งย้ายเข้าอยู่ในบ้าน จะต้องแจ้งการย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ผู้นั้นเข้ามาอยู่ในบ้าน ผู้มีหน้าที่แจ้งการย้ายเข้าคือเจ้าของบ้านที่มีคนย้ายเข้าหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน ถ้าบ้านที่ย้ายเข้าอยู่ในเขตท้องที่เทศบาลก็ให้ไปแจ้งที่งานทะเบียนในสำนักงานทะเบียนของเทศบาลนั้น แต่ถ้าบ้านที่ย้ายเข้าอยู่นอกเขตเทศบาลก็ให้ไปแจ้งที่งานทะเบียนของที่ว่าการอำเภอในท้องที่ที่ตั้งอยู่นั้น

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้านหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
๒. บัตรประจำตัวประชาชนของคนที่ย้ายเข้า (ถ้ามี)
๓. ใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ และตอนที่ ๒ ที่ได้มาจากการแจ้งย้ายออก
๔. สำเนาทะเบียนบ้านที่จะย้ายชื่อเข้าไปอยู่ใหม่

การไม่แจ้งย้ายออกภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่มิคนย้ายออกจากบ้านและการไม่แจ้งย้ายเข้าภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่มิคนเข้ามาอยู่อาศัยภายในบ้าน เป็นความผิดมีโทษปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

การแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทาง

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านซึ่งตั้งอยู่ต่างท้องที่กับบ้านที่ผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยผู้ย้ายที่อยู่ไม่ต้องกลับไปแจ้งการย้ายออก ณ สำนักทะเบียนที่บ้านเดิม ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ผู้ย้ายที่อยู่สามารถยื่นคำร้องขอแจ้งการย้ายออกและย้ายเข้าในคราวเดียวกันได้ที่สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลซึ่งบ้านที่จะย้ายเข้าไปอาศัยอยู่นั้นตั้งอยู่

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้า
๒. บัตรประจำตัวของผู้ที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน
๓. หนังสือแสดงความยินยอมของเจ้าบ้านที่อนุญาตให้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้าน
๔. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่ย้ายเข้าไปอยู่ใหม่

การแจ้งย้ายที่อยู่ของคนที่ย้ายออกจากบ้านเป็นเวลานานและไม่รู้ว่าอยู่ที่ใด

ถ้าคนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วัน โดยที่เจ้าบ้านและบุคคลในบ้านไม่รู้ว่าไปอยู่อาศัยอยู่ที่ใด มีชีวิตอยู่หรือไม่ จะต้องแจ้งย้ายบุคคลนั้นออกจากทะเบียนบ้านภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ออกจากบ้านไปครบ ๑๘๐ วัน โดยผู้มีหน้าที่แจ้งย้าย ได้แก่

เจ้าบ้านของบ้านที่มีคนย้ายออกหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้านให้แจ้งการย้ายแทน และเมื่อนายทะเบียนรับแจ้งการย้ายออกแล้วจะเพิ่มชื่อคนที่ออกไปจากบ้านเป็นเวลานานไว้ในทะเบียนบ้านกลางของสำนักทะเบียน ถ้าบุคคลนั้นปรากฏตัวขึ้นภายหลังก็สามารถขอแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางไปเข้าบ้านที่อาศัยอยู่จริงได้

หลักฐานที่ต้องนำไปแสดง

๑. บัตรประจำตัวของเจ้าบ้านหรือของผู้ที่เจ้าบ้านมอบหมายให้ไปแจ้งแทน
๒. สำเนาทะเบียนบ้านที่คนออกไปจากบ้านมีชื่ออยู่
๓. หลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่ออกไปจากบ้าน เช่น สำเนาบัตรประจำตัว (ถ้ามี)

บัตรประจำตัวประชาชน

คนไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปจนถึง ๗๐ ปีบริบูรณ์ต้องไปขอทำบัตรที่อำเภอหรือที่ว่าการเขตภายใน ๖๐ วันนับตั้งแต่วันที่อายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์

ถ้าบัตรประจำตัวประชาชนชำรุดหรือสูญหาย ต้องยื่นคำร้องขอมีบัตรใหม่ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่บัตรเดิมชำรุดหรือสูญหาย (ต้องไปแจ้งหายที่สถานีตำรวจ)

บัตรประชาชนมีอายุใช้ได้ ๖ ปี เมื่อถึงกำหนดสิ้นอายุบัตรต้องไปติดต่อขอทำบัตรภายใน ๖๐ วันนับแต่วันสิ้นอายุ

ความผิด

ผู้ใดไม่แสดงบัตรประชาชนเมื่อเจ้าพนักงานขอตรวจ มีโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท

ผู้ไม่มีสัญชาติไทย ยื่นคำร้องขอมีบัตรโดยแจ้งข้อความเท็จต่อเจ้าพนักงานว่าตนมีสัญชาติไทยมีโทษปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

ไม่ยื่นคำขอมีบัตรภายในกำหนดเวลา มีโทษปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท

บัตรหมดอายุไม่ต่อบัตรภายในกำหนด มีโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท

รับราชการทหาร

ชายที่มีสัญชาติไทยเมื่ออายุย่างเข้า ๑๘ ปีในปีใด ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินต่อนายอำเภอท้องที่ โดยการแสดงหลักฐานสูติบัตรหรือบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน และจะได้รับใบสำคัญ สด.๘

ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้า ๒๑ ปี ในปีใดต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร (สด.๓๕) ที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายในปีนั้น

๒.กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เอกเทศสัญญา

การซื้อขายทั่วไป

การซื้อขาย คือ การที่บุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "ผู้ขาย" ได้โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของตนให้กับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "ผู้ซื้อ" ส่วนผู้ซื้อก็ตอบแทนผู้ขายด้วยการให้เงินตามราคาทรัพย์สินที่ได้รับมา

กฎหมายได้กำหนดให้การซื้อขายที่มีราคาตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะต้อง มีหลักฐานการซื้อขายเป็นหนังสือและต้องมีลายมือชื่อคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งเสมอจึงจะฟ้องร้องต่อศาลได้ แต่หากไม่ได้ทำสัญญาซื้อขายกันไว้ อาจเพราะความเชื่อใจหรือความพลั้งเผลออื่นๆ กฎหมายก็ได้เปิดช่องให้กับผู้ที่ซื้อขายที่ไม่ได้ทำสัญญาเป็นหนังสือ คือ หากใครได้วางเงินมัดจำกันไว้หรือได้มีการส่งมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายกันแล้วหรือได้ชำระเงินค่าซื้อของไปแล้วบางส่วน อย่างนี้แม้ไม่ได้ทำสัญญากันไว้ ก็สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลได้เช่นกัน

การซื้อขายที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อื่นๆ

เนื่องจากที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำกินนั้นจะมีทะเบียนประจำที่ดินของแปลงนั้นๆอยู่ ซึ่งเรียกว่า โฉนดที่ดินหรือ น.ส.๓ โดยปกติโฉนดที่ดินหรือ น.ส.๓ จะถูกทำขึ้น ๒ ฉบับ ฉบับแรกอยู่ที่สำนักงานที่ดินส่วนอีกฉบับอยู่กับผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินแปลงนั้นๆ ซึ่งในหนังสือเหล่านี้จะระบุชื่อคนที่เป็นเจ้าของไว้อย่างชัดเจน

ในการซื้อขายที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ นั้น จะต้องทำสัญญาซื้อขายเป็นหนังสือและจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานที่ดินในท้องที่ ที่ดินนั้นตั้งอยู่ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการบันทึกและเปลี่ยนแปลงชื่อใหม่ในโฉนดที่ดินหรือในหนังสือ น.ส.๓

การซื้อขายที่ดินมือเปล่า อาจจะเป็นที่ดินที่ตกทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน ทำให้ไม่มีโฉนดหรือ น.ส.๓ ตรงนี้สามารถทำการซื้อขายกันได้โดยการส่งมอบการครอบครองที่ดินให้กับผู้ซื้อโดยตรง โดยผู้ซื้อผู้ขายไม่ต้องไปจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด

การกู้ยืมเงิน

กฎหมายวางหลักเอาไว้ว่า การกู้ยืมเงินเกินกว่า ๒,๐๐๐ บาทขึ้นไป จะต้องมียุทธการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้เป็นสำคัญจึงจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ ซึ่งหลักฐานเป็นหนังสืออาจเป็นข้อความที่เขียนกันไว้บนกระดาษ โดยมีข้อความเข้าใจได้ว่า ใครยืมเงินใคร จำนวนเท่าไร และที่สำคัญข้อความนั้นจะต้องลงลายมือชื่อของคนที่ยืมด้วยเสมอ

การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ กฎหมายกำหนดให้สามารถเรียกดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ ๑๕ บาทต่อปี หรือร้อยละ ๑.๒๕ บาทต่อเดือน หากมีการเรียกเกินกว่านั้นก็เป็นการเรียกดอกเบี้ยเงินกู้เกินกำหนดซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะทันที และคนที่กู้ก็อาจจะมีความผิดทางอาญาอีกข้อหาหนึ่ง คือ ข้อหาเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปีหรือปรับไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (แต่ในส่วนของคุณเงินที่มีการกู้ยืมกันจริงๆก็ยังสามารถเรียกร้องกันได้อยู่)

สัญญาขายฝาก

การขายฝาก เป็นสัญญาซื้อขายอย่างหนึ่งซึ่งเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกันแล้วกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นจะตกเป็นของคนซื้อโดยทันที แต่มีข้อตกลงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขายเพิ่มเติมอีกว่า ผู้ขายสามารถที่จะเอาเงินมาไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากได้ภายในระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ หากไม่มีการมาขอไถ่ภายในระยะเวลาที่กำหนดเอาไว้ ข้อตกลงเรื่องการไถ่คือนั้นก็จะสิ้นผลไป กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายฝากกันไว้ก็จะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ซื้อฝากโดยสมบูรณ์ทันที

ระยะเวลาในการขอไถ่ทรัพย์สินที่ขายฝากคือนั้น ผู้ซื้อขายฝากสามารถที่จะตกลงกันได้เองว่าจะให้มาไถ่คืนภายในระยะเวลาที่กี่เดือน ถ้าทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นเป็นอสังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน

โรงเรือน แพ กำหนดระยะเวลาไถคืนต้องไม่เกิน ๑๐ ปี แต่ถ้าทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นเป็นสังหาริมทรัพย์
ทั่วไป เช่น รถยนต์ ทองคำ แหวนเพชร กำหนดระยะเวลาไถคืนต้องไม่เกิน ๓ ปี

หากกรณีที่ผู้รับซื้อฝากไม่ยอมให้ไถ ปฏิเสธ หรือหลบเลี่ยง เพื่อไม่ให้ผู้ไถทำการไถ
ทรัพย์สินที่ขายฝากได้ตามกำหนดเวลา ซึ่งจะมีผลให้ทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นตกไปเป็นของผู้รับซื้อฝากโดย
เด็ดขาดนั้น หากกรณีเป็นอย่างไรทางออกของผู้ขายฝากที่จะขอไถนั้นก็ยังสามารถทำได้โดยการวางเงินสินไถ
ต่อสำนักงานวางทรัพย์ภายในกำหนดเวลาไถโดยต้องสละสิทธิในการถอนทรัพย์ที่วางเอาไว้ด้วย ซึ่งผลของ
การวางทรัพย์นั้นก็ทำให้ทรัพย์สินที่ขายฝากนั้นโอนกลับมาเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ไถหรือผู้ขายเดิมอีกครั้ง
หนึ่งโดยทันที

การจำนอง

จำนอง คือ การที่บุคคลหนึ่งเรียกว่า "ผู้จำนอง" เอาทรัพย์สินของตน เช่น ที่ดินหรือทรัพย์ที่
กฎหมายอนุญาตให้จำนองได้ ไปจดทะเบียนไว้กับบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า "ผู้รับจำนอง" เพื่อเป็น
หลักประกันในการชำระหนี้ ทั้งนี้โดยผู้จำนองไม่ต้องส่งมอบที่ดินหรือทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่ผู้รับจำนอง

ทรัพย์สินที่อาจใช้ในการจำนองได้ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

- ๑.สังหาริมทรัพย์ เช่น ที่ดิน บ้าน หรือสิ่งปลูกสร้างทุกชนิดอันติดอยู่กับที่ดิน
- ๒.สังหาริมทรัพย์ เช่น เรือกำปั่นหรือเรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์
ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพ สัตว์พาหนะ และสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้จดทะเบียน
จำนองได้ เช่น เครื่องจักรขนาดใหญ่ เป็นต้น

หลักเกณฑ์ในการจำนอง

- ๑.ผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จำนอง
- ๒.สัญญาจำนอง ต้องทำเป็นหนังสือและนำไปจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้น
สัญญาจำนองตกเป็นโมฆะไม่มีผลผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างใด ในการกู้ยืมเงินที่ผู้กู้ได้นำเอาโฉนดที่ดินของ
ตนไปมอบให้แก่ผู้ให้กู้เก็บรักษาไว้เฉยๆ เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ โดยไม่มีการทำเป็นหนังสือ
และไม่ได้นำไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ไม่ใช่การจำนอง ผู้ให้กู้หาได้มีสิทธิใดๆใน
ที่ดินตามโฉนดแต่อย่างใด คงได้แต่เพียงกระดาษโฉนดไว้ในครอบครองเท่านั้น

๓. ต้องไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจรับจดทะเบียนจำนองตามกฎหมาย

กล่าวคือ

-ที่ดินที่มีโฉนดต้องนำไปจดทะเบียนที่กรมที่ดิน หรือสำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร (สาขา) หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัด (สาขา) ซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจ

-ที่ดินที่ไม่มีโฉนด ได้แก่ ที่ดิน น.ส.๓ ต้องไปจดทะเบียนที่อำเภอซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจ

-การจำนองเฉพาะบ้านหรือสิ่งปลูกสร้างไม่รวมที่ดินต้องไปจดทะเบียนจำนองที่อำเภอ

-การจำนองสัตว์พาหนะ หรือแพ ต้องไปจดทะเบียนที่อำเภอ

-การจำนองเรือ ต้องไปจดทะเบียนจำนองที่กรมเจ้าท่า

-การจดทะเบียนเครื่องจักรต้องไปจดทะเบียนที่กระทรวงอุตสาหกรรม

๓. กฎหมายครอบครัว

การหมั้น

การหมั้น เป็นการทำสัญญาระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิงว่าจะทำการสมรสและอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาในอนาคต

การหมั้น จะทำได้เมื่อฝ่ายชายและฝ่ายหญิงมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายอายุยังไม่ถึง ๑๗ ปีบริบูรณ์ การทำสัญญาหมั้นนั้นจะตกเป็นโมฆะ

การหมั้น จะสมบูรณ์ต่อเมื่อฝ่ายชายได้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินอันเป็นของหมั้นให้แก่หญิง เพื่อเป็นหลักฐานว่าจะสมรสกับหญิงนั้น เมื่อหมั้นแล้วของหมั้นตกเป็นสิทธิแก่หญิง

ผู้เยาว์จะทำการหมั้นได้ ต้องได้รับความยินยอมของบุคคล ดังต่อไปนี้

๑. บิดาและมารดา กรณีมีทั้งบิดาและมารดา

๒. บิดาหรือมารดา ในกรณีที่มารดาหรือบิดาตายหรือถูกถอนอำนาจปกครอง

๓. ผู้รับบุตรบุญธรรม ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม

๔. ผู้ปกครอง ในกรณีไม่มีบุคคลซึ่งอาจให้ความยินยอมตาม ๑-๓ หรือมีแต่บุคคลดังกล่าว ถูกถอนอำนาจปกครองหรือไม่อยู่ในสภาพหรือฐานะที่อาจให้ความยินยอม หรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความยินยอมจากมารดาหรือบิดาได้

การหมั้นที่ผู้เยาว์ทำโดยปราศจากความยินยอมของบุคคลดังกล่าว เป็นโมฆียะ

สินสอด เป็นทรัพย์สินของฝ่ายชายที่ได้มอบให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองฝ่ายหญิง เพื่อเป็นการตอบแทนในการที่หญิงยอมสมรสด้วย และเมื่อได้ส่งมอบแล้วกรรมสิทธิ์ก็จะตกเป็นของพ่อแม่หรือผู้ปกครองของฝ่ายหญิง ถ้าไม่มีการสมรสโดยมีเหตุสำคัญอันเกิดแก่หญิงหรือมีพฤติการณ์ซึ่งฝ่ายหญิงจะต้องรับผิดชอบ ทำให้ชายไม่สมควรหรือไม่อาจสมรสกับหญิงนั้น ฝ่ายชายเรียกสินสอดคืนได้

การสมรส

การสมรส คือ การที่ชายและหญิงได้ตกลงหรือสมัครใจที่จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา ซึ่งการสมรสตามกฎหมายนั้นจะต้องมีการไปจดทะเบียนสมรสด้วยเสมอ โดยกฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขในการสมรสไว้ ดังนี้

๑. ชายและหญิงที่จะสมรสกัน ต้องมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่ ศาลจะอนุญาตให้ทำการสมรสได้

๒. ชายและหญิงที่จะสมรสกัน ต้องไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือคนบ้าหรือเป็นบุคคลที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

๓. ชายและหญิงที่จะสมรสกัน ต้องไม่เป็นญาติพี่น้องกันโดยความเป็นญาติพี่น้องนี้ถือตามสายโลหิต เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน เหลน ลื้อ พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือพี่น้องร่วมแต่บิดาหรือมารดาเดียวกัน

๔. ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะทำการสมรสกันไม่ได้

๕. ชายหรือหญิงจะต้องไม่มีคู่สมรสอยู่ในขณะที่ทำการสมรส

๖.หญิงที่สามีตายหรือได้หย่าขาดจากสามีเก่าไปแล้ว จะทำการสมรสใหม่ได้ต่อเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ๓๑๐ วันนับแต่วันที่ได้อหย่าขาดจากการสมรสครั้งแรก เว้นแต่

- คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น
- สมรสกับคู่สมรสเดิม
- มีใบรับรองแพทย์ว่าไม่ได้ตั้งครรภ์
- มีคำสั่งศาลให้สมรสได้

๗.ผู้เยาว์ที่อายุยังไม่ครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์จะทำการสมรสได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

๔.กฎหมายเกี่ยวกับมรดก

ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดก

คนที่จะมีสิทธิรับมรดกของคนตายจะต้องเป็นทายาทของคนตายตามกฎหมายเท่านั้น และกฎหมายได้จัดลำดับของทายาทที่จะมีสิทธิรับมรดกไว้เป็นลำดับ ดังนี้

๑.ผู้สืบสันดาน คือ ลูกหรือบุตรของคนตายที่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงลูกนอกกฎหมายที่คนตายได้รับรองว่าเป็นลูกแล้ว โดยให้การเลี้ยงดู ให้การศึกษาหรือให้ใช้ชื่อสกุล และบุตรบุญธรรม

๒.บิดามารดา ในส่วนของบิดาต้องเป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย

๓.พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน ถือเอาความเป็นพี่น้องกันตามความเป็นจริงทางสายโลหิต โดยไม่ดูว่าพ่อแม่ได้จดทะเบียนสมรสกันหรือไม่

๔.พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน ถือเอาความเป็นพี่น้องกันตามความเป็นจริงทางสายโลหิต โดยไม่ดูว่าพ่อแม่ได้จดทะเบียนสมรสกันหรือไม่

๕.ปู่ย่า ตายาย กรณีนี้ต้องเป็นปู่ย่า ตายาย โดยชอบด้วยกฎหมาย

๖. ลง ป่า น้ำ อา กรณีนี้ถือเอาตามความเป็นจริง

อนึ่ง คู่สมรสที่มีชีวิตอยู่ก็ถือว่าเป็นทายาทด้วยเช่นกัน แต่ต้องได้จดทะเบียนสมรสกับผู้ตาย

โดยสิทธิในการรับมรดกของทายาทตามกฎหมายนั้นมีหลักเกณฑ์อยู่ว่า หากมีทายาทในอันดับแรกอยู่ทายาทในลำดับถัดลงไปก็จะมีสิทธิได้รับมรดก เช่น หากมีทายาทอันดับแรก คือ ลูกของเจ้ามรดกยังมีชีวิตอยู่ ทายาทในลำดับที่ ๓ ถึง ๖ ก็จะมีสิทธิรับมรดก หรือหากมีทายาทลำดับ ๓ ซึ่งเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับเจ้ามรดกอยู่ ทายาทที่อยู่ในลำดับ ๔ ถึง ๖ ก็จะมีสิทธิรับมรดกของเจ้ามรดกเช่นกัน

แต่สิทธิในการรับมรดกของทายาทนี้มีข้อยกเว้น กรณีมีทายาทลำดับแรกซึ่งเป็นลูกของเจ้ามรดกยังมีชีวิตอยู่ และมีทายาทลำดับที่ ๒ ซึ่งเป็นพ่อแม่ของเจ้ามรดกอยู่ อย่างนี้กฎหมายถือว่า พ่อแม่ของเจ้ามรดกที่มีชีวิตอยู่นั้น ถือว่าเป็นทายาทในลำดับแรกคือเป็นทายาทในชั้นลูก และมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งมรดกเท่าๆกัน

กรณีทายาทที่มีสิทธิรับมรดกตายไปก่อนเจ้ามรดก หากทายาทที่ตายไปนั้นมีลูก ก็ให้ลูกของทายาทที่ตายไปนั้นมารับมรดกแทนที่ได้ ซึ่งกฎหมายเรียกว่า "การรับมรดกแทนที่กัน" แต่ทายาทที่เป็นพ่อแม่ในลำดับที่ ๒ และทายาทที่เป็นปู่ ย่า ตา ยาย ในลำดับที่ ๕ ไม่ให้มีการรับมรดกแทนที่กัน

๖. กฎหมายเกี่ยวกับที่ดิน

สิทธิในที่ดิน

หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมี ๒ ประเภท คือ

๑. หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ คือ เอกสารที่ทางราชการออกให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดิน เพื่อรับรองความเป็นเจ้าของในที่ดินแปลงนั้น โดยหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน คือ

-โฉนดที่ดิน ซึ่งมีอยู่ ๖ แบบ คือ น.ส.๔ ก., น.ส.๔ ข., น.ส.๔ ค., น.ส.๔., น.ส.๔ ง., และ

น.ส.๔ จ.

-โฉนดแผนที่

-โฉนดตราจอง

-ตราจองที่ตราว่า "ได้ทำประโยชน์แล้ว"

๒. หนังสือแสดงสิทธิครอบครอง คือ เอกสารที่ทางราชการออกให้แก่ผู้มีสิทธิในที่ดิน เพื่อรับรองว่า ผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นๆ เท่านั้น แต่ไม่ได้รับรองว่า บุคคลที่มีชื่อเป็นเจ้าของที่ดินแปลงดังกล่าวแต่อย่างใด เอกสารที่กล่าวมา คือ

-หนังสือรับรองการทำประโยชน์ คือ

น.ส.๓ ก. เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกในท้องที่ที่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ

น.ส.๓ ข. เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกในท้องที่ที่ไม่มีระวางรูปถ่ายทางอากาศ

น.ส.๓ เป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ออกในท้องที่อื่นๆ

-ใบจอง คือ หนังสือแสดงการยอมให้เข้าครอบครองที่ดินชั่วคราว คือ ใบ น.ส.๒ หรือ น.ส.๒ ก.

-ใบไต่สวน คือ หนังสือแสดงการสอบสวนเพื่อออกโฉนดที่ดิน คือ ใบ น.ส.๕

ข้อแตกต่างระหว่าง หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์กับหนังสือแสดงสิทธิครอบครอง คือ หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์เป็นหนังสือที่แสดงว่า คนที่มีชื่อในโฉนดเป็นเจ้าของที่ดินแปลงนั้นอย่างถูกต้อง ส่วนหนังสือแสดงสิทธิครอบครอง เป็นเพียงหนังสือที่แสดงว่า ผู้ที่มีชื่อในหนังสือเป็นผู้มีสิทธิครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินแปลงนั้นเท่านั้น

การครอบครองปรปักษ์ที่ดิน คือ การแย่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่มีเจ้าของ โดยการเข้าไปครอบครองที่ดินที่มีโฉนดของคนอื่นโดยสงบและเปิดเผย ด้วยการแสดงตนว่าเป็นเจ้าของที่ดินแปลงนั้น และได้ครอบครองทำประโยชน์ติดต่อกันเป็นเวลา ๑๐ ปี คนครอบครองก็จะได้กรรมสิทธิ์ คือ เป็นเจ้าของที่ดินแปลงนั้นไป

การแย่งที่ดินมือเปล่า ที่ดินมือเปล่า คือ ที่ดินที่ไม่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ (โฉนดที่ดิน) ซึ่งที่ดินมือเปล่านี้อยู่รวมถึงที่ดินที่มีหนังสือ น.ส.๓ ที่ดินที่เป็น ส.ค.๑ ที่ดินที่มีใบ ภบท.๕ (ใบเสร็จการเสียภาษีให้ท้องถิ่น) ซึ่งที่ดินมือเปล่านี้นี้เป็นที่ดินที่ยังไม่สามารถจะมีเจ้าของได้ จะมีได้ก็แต่เพียงผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินเท่านั้น เรียกว่า "สิทธิครอบครอง" ซึ่งการแย่งที่ดินมือเปล่าสามารถทำได้โดย

การแย่งสิทธิครอบครองในที่ดินแปลงนั้น การแย่งตรงนี้คือการเข้าไปยึดถือเอาหรือการเข้าไปทำกินทำประโยชน์ในที่ดินมือเปล่านั้น โดยเจตนาที่จะเอามาเป็นของตนเอง เมื่อเข้าไปแย่งการครอบครองเป็นระยะเวลาติดต่อกันครบ ๑ ปี บุคคลที่แย่งนั้นก็จะได้สิทธิครอบครองหรือเป็นเจ้าของตามความเข้าใจของชาวบ้านทันที

๕. กฎหมายอาญา

ความผิดอาญาฐานพรากเด็ก

เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง ๑๕ ปี ที่หายไปเนื่องจากถูกบุคคลอื่นพาไปจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองดูแล โดยไม่มีเหตุอันสมควร การกระทำเช่นนั้น ถือว่าเป็นความผิดฐานพรากเด็ก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๗

ในกรณีดังกล่าว ทางครอบครัวควรสืบหาข้อมูลของผู้ที่พรากเด็กไปในเบื้องต้นก่อน เพื่อยืนยันว่ามีการพรากเด็กไปจริง จากนั้นจึงไปดำเนินการแจ้งความอาญาในความผิดฐานพรากเด็ก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๗

ความผิดฐานพรากผู้เยาว์

ผู้เยาว์อายุตั้งแต่ ๑๕ ปีแต่ไม่เกิน ๑๘ ปี ที่หายไปเนื่องจากถูกบุคคลอื่นพาไปจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองดูแล ไม่ว่าจะผู้เยาว์นั้นจะเต็มใจไปด้วยหรือไม่ก็ตามการกระทำเช่นนั้น ถือว่าเป็นความผิดฐาน พรากผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๘-๓๑๙

ในกรณีดังกล่าว ทางครอบครัวควรสืบหาข้อมูลของผู้ที่พรากผู้เยาว์ไปในเบื้องต้นก่อน เพื่อยืนยันว่ามีการพรากผู้เยาว์ไปจริง จากนั้นจึงไปดำเนินการแจ้งความอาญาในความผิดฐานพรากผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๘-๓๑๙

การประนีประนอมก่อนการดำเนินคดี

ครอบครัวเด็กที่หายไป เนื่องจากมีบุคคลอื่นพาไป ซึ่งเข้าข่ายความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์ ตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ในเบื้องต้นทางครอบครัวเด็ก ควรสืบหาข้อมูลของผู้ที่พรากเด็กหรือผู้เยาว์นั้นไปเสียก่อน เพื่อประนีประนอมยอมความกันในเบื้องต้น ก่อนที่จะมีการแจ้งความ

ดำเนินคดี เนื่องจากการกระทำความผิดฐานพรากเด็กหรือพรากผู้เยาว์นั้น ถ้าเจ้าหน้าที่ตำรวจรับเป็นคดีอาญาแล้ว จะไม่สามารถยอมความกันได้อีก ดังนั้น ควรจะมีการประนีประนอมยอมความกับผู้พิพาทเด็กหรือผู้เยาว์ไปเสียก่อน เพราะการพูดคุยเพื่อตกลงกันนั้น จะทำให้เรื่องต่างๆ คลี่คลายลงได้ และเป็นการลดความเสี่ยงในอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อเด็กที่หายไปด้วย ทั้งนี้การประนีประนอมยอมความกันดังกล่าวสามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยให้ได้ โดยทางครอบครัวควรแจ้งความต้องการกับตำรวจว่าขอให้เป็นคนกลางช่วยไกล่เกลี่ยปัญหาดังกล่าวให้ก่อน หากตกลงกันไม่ได้ถึงจะแจ้งความดำเนินคดีอาญาต่อไป

ข้อสังเกตในการแจ้งความเด็กหายในกรณีการกระทำความผิดฐานพรากเด็กพรากผู้เยาว์

๑. ครอบครัวเด็กที่หายไปจะต้องหาข้อมูลของผู้ต้องสงสัยที่พรากเด็กหรือผู้เยาว์ไปในเรื่องต้น เพื่อยืนยันข้อเท็จจริงว่าได้มีการกระทำความผิดโดยการพรากเด็กหรือผู้เยาว์ไปจริง
๒. การแจ้งความที่สถานีตำรวจ มิใช่การแจ้งความเรื่องเด็กหายธรรมดา แต่การแจ้งความดังกล่าว ต้องระบุว่าประสงค์จะดำเนินคดีในฐานความผิดพรากเด็กหรือผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๑๗-๓๑๙ โดยต้องการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ
๓. ต้องนำบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณดังกล่าวไปยืนยันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับแจ้งความด้วยในฐานะพยาน ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นที่รู้เห็นพฤติกรรมซึ่งเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ
๔. ควรสอบถามและติดตาม ผลของการดำเนินคดี โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการออกหมายเรียก ผู้ต้องสงสัยมาสอบปากคำ การเรียกสอบปากคำพยานเพิ่มเติม และการออกหมายจับผู้ต้องหา
๕. เมื่อทางครอบครัวทราบข้อมูลใดๆ เพิ่มเติม ต้องรีบแจ้งให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีทราบทันที เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวน

การแจ้งความร้องทุกข์ กล่าวโทษกับตำรวจ

การแจ้งความนั้นมี ๒ อย่าง คือ

๑. การแจ้งความร้องทุกข์ เป็นเรื่องและผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์กระทำ ความผิดไปหาเจ้าหน้าที่เพื่อไปแจ้งว่าต้องมีผู้กระทำความผิดขึ้น โดยผู้แจ้งได้รับความเสียหายจากการ กระทำความผิดดังกล่าวนั้นและมาแจ้งเพื่อต้องการให้ผู้กระทำผิดได้รับโทษตามกฎหมาย

๒. การแจ้งความกล่าวโทษ เป็นเรื่องของบุคคลทั่วไปได้พบเห็นการกระทำความผิดหรือ ทราบว่าต้องมีคนกระทำความผิด ไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้ทราบว่ามี การกระทำความผิดเกิดขึ้น

ในการไปแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น เมื่อตำรวจได้รับการแจ้งความแล้วก็จะเสมือน เป็นการมอบหมายให้ตำรวจผู้มีหน้าที่โดยตรงในการรักษากฎหมายบ้านเมืองให้ไปสืบสวน เสาะหาหรือไป จับกุมคนที่ทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

ในคดีความผิดต่อส่วนตัวหรือคดีความผิดที่ยอมความกันได้ เช่น หมิ่นประมาท ข้อ โกง ยักยอก โกงเจ้าหนี้ ทำให้เสียทรัพย์ บุกรุก เป็นต้น การแจ้งความร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นเป็น เรื่องที่จำเป็นและมีความสำคัญมาก เพราะเป็นความผิดระหว่างบุคคลที่สามารถพูดคุยตกลงยอมความ กันได้ หากผู้เสียหายไม่ไปแจ้งความร้องทุกข์ เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่มีอำนาจในการเข้าไปสอบสวนหรือไป จับกุมคนที่กระทำความผิดได้ ดังนั้น การแจ้งความร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวเป็นเสมือนการแจ้ง เหตุพร้อมทั้งการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปดำเนินการแทนผู้เสียหายด้วยและในการแจ้งความร้อง ทุกข์ในกรณีนี้ ผู้เสียหายต้องไปแจ้งความร้องทุกข์ภายในกำหนด ๓ เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องของความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด หากผู้เสียหายไปแจ้งความล่าช้าเกินกว่า ๓ เดือน คดีในเรื่องนั้นก็ขาดอายุ ความไม่สามารถจะลงโทษผู้กระทำผิดได้ต่อไป

สิทธิของผู้ที่ถูกจับ ผู้ต้องหาที่ถูกขัง หรือจำเลยในคดีอาญา

สิทธิของผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ถูกจับหรือขัง

๑. มีสิทธิที่จะแจ้งหรือขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งให้ญาติ ให้เพื่อนหรือคนที่ไว้วางใจทราบ ถึงการถูกจับกุมรวมทั้งสถานที่ที่ถูกควบคุมตัวได้ด้วย

๒. มีสิทธิที่จะพบหรือขอปรึกษาทนายความของตนเองเป็นการเฉพาะตัว

๓. มีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมหรือในการติดต่อกับญาติของตนเองได้ตามสมควร

๔. มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลได้อย่างคนปกติเมื่อมีอาการเจ็บป่วยขึ้นมา

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องแจ้งสิทธิต่างๆ ที่กล่าวมานั้นให้กับผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาให้ทราบถึงสิทธิของตนเองที่มีด้วย

สิทธิของจำเลย

จำเลย คือ ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาที่ผ่านการสอบสวนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะส่งเรื่องหรือสำนวนคดีไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาล และเมื่อยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาก็เรียกว่า "จำเลย" เมื่อเป็นจำเลยถูกฟ้องต่อศาลแล้ว จำเลยก็มีสิทธิตามกฎหมายอีกหลายประการ เช่น

๑. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วต่อเนื่องและเป็นธรรม ซึ่งในกรณีนี้ผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็คือจำเลยที่ถูกคุมขังไว้หรือไม่ได้ประกันตัวออกมาสู้คดี เพราะในขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาจำเลยก็จะถูกคุมขังไว้จนกว่าศาลจะตัดสิน ซึ่งหากกระบวนการพิจารณาเป็นไปอย่างล่าช้า จำเลยก็จะถูกคุมขังนานขึ้นนั่นเอง

๒. มีสิทธิที่จะแต่งตั้งทนายความเพื่อต่อสู้คดีหรือแก้ต่างในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ในชั้นพิจารณาในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาได้

๓. มีสิทธิปรึกษาทนายความหรือผู้ที่เข้ามาเป็นทนายความของตนเองได้เป็นการเฉพาะตัว

๔. มีสิทธิที่จะตรวจดูสิ่งที่ยื่นเป็นพยานหลักฐานและขอคัดสำเนาหรือถ่ายรูปสิ่งนั้นๆ ได้

๕. มีสิทธิที่จะตรวจดูสำนวนการไต่สวนมูลฟ้องหรือการพิจารณาคดีของศาล รวมทั้งขอคัดสำเนาเอกสารหรือขอรับสำเนาเอกสารที่รับรองโดยเจ้าหน้าที่ได้

๖. มีสิทธิขอตรวจหรือขอคัดสำเนาคำให้การของตนเองในชั้นสอบสวนหรือขอเอกสารประกอบคำให้การของตนเองได้

๗. หากจำเลยได้แต่งตั้งทนายความของตัวเองไว้แล้ว ทนายความที่จำเลยแต่งตั้งนั้นก็
สิทธิเช่นเดียวกับตัวจำเลยด้วย

การขอลปล่อยตัวชั่วคราวหรือการขอประกันตัว

นับตั้งแต่ถูกควบคุมตัว บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดสามารถขอประกันตัวต่อ
ผู้เกี่ยวข้องได้เสมอ ซึ่งตามปกติกระบวนการดำเนินคดีอาญานั้นจะมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานเข้ามา
เกี่ยวข้อง ๓ ฝ่าย คือ ตำรวจ อัยการ และศาล โดยแต่ละฝ่ายรับผิดชอบในส่วนคดีต่างกัน ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นฝ่ายต้นเรื่องที่มีหน้าที่รับเรื่อง รวบรวมพยานหลักฐาน จับกุม
ผู้ต้องหาเพื่อส่งต่อไปยังอัยการ หากเรื่องยังอยู่ในขั้นตอนรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บุคคลที่ถูก
ควบคุมตัวก็สามารถที่จะทำเรื่องขอประกันตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้

หากกรณีเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ แต่ว่าได้นำตัวผู้ถูกควบคุม
ไปมัดฟ้องฝากขังต่อศาล กรณีนี้การขอประกันตัวจะต้องไปยื่นร้องขอประกันตัวที่ศาล

กรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้ว ก็จะส่งพยานหลักฐานต่างๆ
ให้กับพนักงานอัยการพร้อมกับตัวผู้ต้องหาและเมื่อมีการส่งตัวให้กับพนักงานอัยการแล้ว สัญญาประกัน
ตัวที่ทำไว้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เป็นอันสิ้นสุดลง

๒. พนักงานอัยการ เป็นฝ่ายที่สองที่รับเรื่องต่อมาจากตำรวจ มีหน้าที่ในการตรวจสอบ
พยานหลักฐานที่ส่งมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากพนักงานอัยการเห็นว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่เชื่อได้
ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด ก็จะทำการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้ต้องหาสามารถทำ
เรื่องขอประกันตัวต่อพนักงานอัยการได้อีก

๓. ศาล มีหน้าที่ตรวจสอบพยานหลักฐานและตัดสินความผิด นับตั้งแต่พนักงานอัยการได้
นำตัวผู้ต้องหามาที่ศาลเพื่อฟ้องต่อศาลแล้ว ผู้ต้องหาก็จะกลายเป็นจำเลยและสัญญาประกันตัวที่ทำไว้ใน
ขั้นของพนักงานอัยการก็จะสิ้นสุดลง ดังนั้น ผู้ต้องหาที่ปัจจุบันได้กลายเป็นจำเลยก็ต้องทำเรื่องขอ
ประกันตัวต่อศาลอีกครั้งหนึ่ง

ในชั้นศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา กรณีที่ศาลชั้นต้นตัดสินให้จำเลยแน่ชัดทำให้จำเลยถูกขัง
หรือจำคุก หากจำเลยไม่พอใจคำตัดสินและต้องการจะสู้คดีต่อ จำเลยจะขอประกันตัวต่อไปได้ โดยการ

ยื่นขอประกันตัวก่อนที่จะยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาหรือยื่นพร้อมกันหรือยื่นภายหลังที่ได้ยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาแล้วก็ได้ ทั้งนี้ การประกันตัวในศาลชั้นใดก็จะมีผลใช้ได้เฉพาะชั้นศาลนั้นเท่านั้น เมื่อมีการอุทธรณ์หรือฎีกาซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนชั้นศาล ก็จะต้องยื่นประกันตัวใหม่

คนที่มีสิทธิขอยื่นประกันตัว อันดับแรกคือตัวผู้ต้องหาหรือตัวจำเลยเอง ลำดับที่สองก็คือผู้ที่มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น พ่อ แม่ สามี ภรรยา ลูก ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้างหรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นญาติพี่น้องกัน เป็นต้น

หลักทรัพย์หรือหลักประกันที่สามารถนำมาใช้ประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย

- เงินสด
- โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือ น.ส.๓
- พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตัวแลกเงินที่ธนาคารรับรอง ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารเป็นผู้ออก แคนเชียร์เช็คหรือเช็คที่ธนาคารรับรองแล้ว

-สมุดเงินฝากประจำหรือใบรับฝากเงินประจำของธนาคาร

-หนังสือค้ำประกันหรือหนังสือรับรองของธนาคาร

-หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัย (กรมธรรม์อสังหาริมทรัพย์)

-ใช้บุคคลเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์

-ใช้ตำแหน่งข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการการเมือง ทนายความเป็น

หลักประกันเฉพาะตนเองหรือคนใกล้ชิด ในวงเงินไม่เกิน ๑๐ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

๗. การไต่ถามข้อพิพาทในศาล

การไต่ถามข้อพิพาท คือ การยุติข้อพิพาทด้วยความตกลงยินยอมของคู่ความ โดยมีผู้ประนีประนอมเป็นคนกลางคอยช่วยเหลือ แนะนำ เสนอแนะหาทางออกที่คู่ความพึงพอใจ

ผู้ประนีประนอม คือ บุคคลที่มีความเป็นกลางซึ่งศาลแต่งตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือศาลในการไกล่เกลี่ยให้คู่พิพาทได้ประนีประนอมกัน โดยศาลจะคัดเลือกผู้ประนีประนอมจากผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญในสาขาวิชาชีพต่างๆ

โดยผู้ประนีประนอมจะช่วยคู่ความทุกฝ่ายทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้ เป็นที่ยอมรับของคู่ความที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อช่วยให้คดีความสามารถยุติด้วยความรวดเร็วและพึงพอใจ

คดีที่สามารถไกล่เกลี่ยได้

- คดีแพ่ง เช่น กู้ยืม ค่าประกัน จำนอง จำน่า ผิดสัญญา มรดก ที่ดิน เป็นต้น
- คดีอาญาความผิดอันยอมความได้ เช่น ยักยอก ฉ้อโกง หมิ่นประมาท กักขังหรือหน่วงเหนี่ยว ทำให้เสียทรัพย์ บุกรุก เป็นต้น
- คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องเอง

ประโยชน์และความสำคัญของการไกล่เกลี่ย

๑. สะดวก เพราะไม่เป็นทางการ
๒. รวดเร็ว เพราะมีขั้นตอนไม่มาก
๓. ประหยัด เพราะไม่มีค่าใช้จ่าย
๔. รักษาสัมพันธภาพอันดีของคู่ความ เพราะผลการไกล่เกลี่ย ไม่มีฝ่ายแพ้ ไม่มีฝ่ายชนะ
๕. คู่พิพาทเลือกคนกลางเข้ามาช่วยเหลือในการยุติข้อพิพาทได้
๖. การไกล่เกลี่ยเป็นความลับ หากตกลงกันไม่ได้ ข้อเท็จจริงที่ได้จากการไกล่เกลี่ยไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้
๗. คู่ความไม่ต้องรอคำพิพากษาของศาลซึ่งอาจใช้เวลานาน

การขอใช้บริการใกล้เคียง ติดต่อศูนย์ใกล้เคียงข้อพิพาทประจำศาล หรือแจ้งความ
ประสงค์ต่อองค์คณะผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน ก่อนวันนัดชี้ลงสถานที่หรือวันสืบพยานหรือในระหว่าง
พิจารณา